

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Komisija za vrijednosne papire
Federacije Bosne i Hercegovine

Na osnovu člana 270. stav (1) tačka f) Zakona o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“, broj 85/08 i 109/12) i člana 13. Zakona o Komisiji za vrijednosne papire („Službene novine Federacije BiH“, broj 39/98, 36/99, 33/04 i 92/13), Komisija za vrijednosne papire, na 452. sjednici održanoj dana 31. 07. 2015. godine, donijela je

Pravilnik
o razvrstavanju klijenata i pravilima poslovnog ponašanja u pružanju investicijskih usluga

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 1.
(sadržaj pravilnika)

Ovim pravilnikom bliže se uređuje razvrstavanje klijenata i pravila poslovnog ponašanja u obavljanju poslova s vrijednosnim papirima (u daljem tekstu: investicijske usluge) iz člana 67. stav 1. tačka a) do h) Zakona o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“, broj 85/08 i 109/12), u vezi sa:

- a) profesionalnim i malim investitorima;
- b) podacima koji se pružaju klijentima/potencijalnim klijentima;
- c) procjenama primjerenosti i prikladnosti pojedinih investicijskih usluga za pojedine kategorije klijenata;
- d) izvještavanjem klijenata o pruženim uslugama;
- e) dodatni poticaji.

Član 2.
(izrazi)

Izrazi koji se koriste u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) Komisija je Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine;
- b) Zakon je Zakon o tržištu vrijednosnih papira;
- c) ovlašteni učesnik na tržištu vrijednosnih papira je učesnik koji je kao takav određen Zakonom (u daljem tekstu: društvo).

Odjeljak B. Profesionalni i mali investitori

Član 3.
(razvrstavanje klijenata)

Društvo je dužno svoje klijente, obzirom na njihovo znanje, iskustvo, finansijsku situaciju i ulagane ciljeve, razvrstavati na profesionalne i male investitore.

Član 4.
(profesionalni investitori)

- (1) Profesionalni investitor smatra se klijent koji posjeduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj procjeni s tim povezanih rizika.
- (2) Lica koja se smatraju profesionalnim investitorima prilikom pružanja investicijskih usluga su:

a) lica koja za djelovanje na finansijskom tržištu podliježu obavezi odobrenja i/ili nadzora nadležnog regulatornog organa:

- društva iz člana 2. tačka c) ovog pravilnika
- kreditne institucije
- ostale finansijske institucije s odobrenjem za rad izdatim od nadležnog organa u skladu sa zakonom koji uređuje njihov rad;
- društva za osiguranje;
- subjekti za zajednička ulaganja (investicijski fondovi) i njihova društva za upravljanje;
- penzijski fondovi;
- ostali institucionalni investitori koji podliježu obavezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na finansijskom tržištu.

b) Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), Republika Srpska, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine, međunarodne i nadnacionalne institucije kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investicijska banka i ostale međunarodne organizacije;

c) ostali institucionalni investitori čija je glavna aktivnost investiranje, a koji ne podliježu obavezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na finansijskom tržištu od strane nadležnog organa;

d) pravna lica koja, u odnosu na prethodnu poslovnu godinu, zadovoljavaju najmanje dva od sljedećih uslova:

- ukupna aktiva iznosi najmanje 20.000.000,00 KM,
- neto prihod iznosi najmanje 40.000.000,00 KM,
- kapital u iznosu od najmanje 4.000.000,00 KM.

Član 5.

(profesionalni investitor na osnovu zahtjeva)

(1) Osim klijenata iz člana 4. ovog pravilnika društvo može kao profesionalne investitore tretirati i druge klijente, ako su zadovoljeni kriteriji i postupci propisani ovim članom.

(2) Društvo može klijente iz stava 1. ovog člana tretirati kao profesionalne investitore isključivo na osnovu njihovog zahtjeva i ako društvo procijeni da klijent, ovisno o vrsti transakcije i usluge, posjeduje dovoljno iskustva i stručnog znanja da je sposoban donositi vlastite odluke o ulaganjima i razumjeti uključeni rizik, s obzirom da za klijenta iz stava 1. ovog člana društvo ne može pretpostaviti da isti posjeduje stručno znanje i iskustvo, istovjetno znanju i iskustvu klijenta iz člana 4. ovog pravilnika.

(3) Procjenom iz stava 2. ovog člana trebaju biti zadovoljena najmanje dva od navedenih kriterija:

- a) klijent je na za njega mjerodavnom tržištu kapitala izvršio prosječno 10 transakcija značajne vrijednosti, unutar svakog tromjesečja u toku godine;
- b) veličina klijentovog portfelja finansijskih instrumenta prelazi 1.000.000,00 KM tržišne vrijednosti;
- c) klijent radi ili je radio u finansijskom sektoru najmanje godinu dana na poslovima koji zahtijevaju znanje o planiranim transakcijama i uslugama.

(4) Mjerodavno tržište je tržište na kojem se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi dobiti status profesionalnog investitora.

(5) Portfelj finansijskih instrumenata podrazumjeva i novčana sredstva i finansijske instrumente.

Član 6.

(obaveze i prava)

(1) Društvo je dužno prije pružanja usluge obavijestiti lice iz člana 4. ovog pravilnika da se na osnovu podataka i dokumentacije o njemu smatra profesionalnim investitorom.

- (2) Društvo je dužno da profesionalnom investitoru, na njegov zahtjev, omogući i tretman sa višim nivoom zaštite, kakav pruža malim investitorima.
- (3) Društvo je dužno da profesionalnog investitora obavijesti o mogućnosti izmjene dogovorenih uslova kako bi, na njegov zahtjev, postigao viši nivo zaštite.
- (4) Profesionalni investitor je dužan da zatraži viši nivo zaštite ako smatra da ne može pravilno da procijeni ili da upravlja rizicima svojstvenim za određenu investiciju.
- (5) U slučaju da profesionalni investitor zaključi sa društvom ugovor na osnovu kojeg neće biti tretiran kao profesionalni investitor, društvo je dužno da mu pruži viši nivo zaštite.
- (6) Ugovor iz stava 5. ovog člana sačinjava se u pisanom obliku sa naznakom da li se odnosi na jednu ili više usluga ili transakcija ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a može biti i sastavni dio ugovora o pružanju investicijske usluge/usluga.

Član 7.

(odricanje od višeg nivoa zaštite)

- (1) Klijent se može odrediti na višeg nivoa zaštite koja proizlazi iz pravila poslovnog ponašanja propisanih ovim pravilnikom samo ako poštuje sljedeći postupak:
- a) pismeno zatraži tretman profesionalnog investitora, općenito ili u odnosu na neku posebnu investicijsku uslugu, transakciju, vrstu transakcije ili proizvod;
 - b) društvo ga je dužno pismeno upozoriti koji nivo zaštite i prava, koju pruža sistem zaštite investitora, može izgubiti;
 - c) pismeno potvrdi, u posebnom dokumentu odvojenom od ugovora, da su svjesni posljedica gubitka nivoa zaštite.
- (2) Društvo je dužno prije odluke o prihvatanju zahtjeva za odricanje od višeg nivoa zaštite koja proizlazi iz pravila poslovnog ponašanja preduzeti sve razumne korake kako bi utvrdilo udovoljava li klijent zahtjevima iz člana 5. ovog pravilnika.

Član 8.

(mali investitor)

Klijenti koji nisu navedeni u članu 4. ovog pravilnika smatraju se malim investitorima.

Član 9.

(zaključenje ugovora)

- (1) Društvo je dužno da prije nego što pruži prvu uslugu, zaključi i ugovor sa malim investitorom, u pisanom obliku, kojim se uređuju njihova međusobna prava i obaveze.
- (2) Prava i obaveze iz ugovora iz stava 1. ovog člana mogu biti dio i drugih pravnih akata društva, kao što je ugovor o pružanju investicijskih usluga zaključen između klijenta i društva.

Član 10.

(donošenje i primjena općih akata)

- (1) Društvo je dužno da donese i primjenjuje interne akte u kojima su propisane mjere i postupci za razvrstavanje klijenata u skladu sa odredbama ovog pravilnika.
- (2) Profesionalni investitori dužni su da društva koje usluge koriste blagovremeno obavještavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promjenu u razvrstavanju klijenta kod društva.
- (3) U slučaju da društvo utvrdi da neki klijent više ne pripada po utvrđenoj kategoriji profesionalnog investitora, dužno je da preduzme mjere u cilju određenog razvrstavanja klijenta.

Odjeljak C. Davanje podataka i dodatni poticaji

Član 11.

(davanje podataka)

Kada se u skladu sa odredbama ovog pravilnika odrede podaci klijentima osim u pisanom obliku daju i putem internet stranice moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) podaci koji se putem internetske stranice daju ne smiju biti takvi da su naslovljeni ili upućeni pojedinom klijentu;
- b) davanje podataka putem internet stranice primjereno je kontekstu u kojem se odvija poslovni odnos sa klijentom;
- c) klijent je pristao na takav način davanja podataka;
- d) klijent je elektronskim putem obaviješten o internet stranici na kojoj se podaci nalaze i mjestu gdje se do određenog podatka može doći;
- e) podaci na internet stranici su ažurni i aktuelni te se redovno obnavljaju;
- f) podaci su neprekidno dostupni u onom razdoblju kada je razumno očekivati da su klijentu potrebni.

član 12.

(provizija)

Nemoguće se smatrati da društvo djeluje u najboljem interesu klijenta, korektno i u skladu sa pravilima struke, ako se plaćanje provizije zasniva na kriterijima i okolnostima koji ne ovise o investicijskoj usluzi i kvalitetu pružanja te usluge.

član 13.

(objavljivanje uslova)

Društvo može na svojoj internet stranici objaviti u skraćenom obliku kriterije i okolnosti na kojima se zasniva naknada iz člana 12. ovog pravilnika, pod uslovom da klijentu na njegov zahtjev da potpune podatke.

Odjeljak D. Podaci koji se daju klijentima i potencijalnim klijentima

član 14.

(vjerodostojnost podataka)

(1) Svi podaci koje društvo pruža ili distribuira klijentima/potencijalnim klijentima, uključujući i promotivnu komunikaciju, a izvjesno je da će ih primiti mali investitor, moraju biti korektni, jasni i ne smiju dovođiti u zabludu.

(2) Smatra se da su podaci korektni, jasni i ne dovode u zabludu ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) sadrže firmu društva;
- b) precizne su naravi, a posebno ne naglašavaju potencijalne koristi od neke investicijske usluge;
- c) prikazani su na način pogodan za razumijevanje prosječnom pripadniku skupine kojoj su namijenjeni;
- d) ne prikrivaju, umanjuju ili čine nerazumljivim bitne pojedinosti, navode ili upozorenja.

(3) Podaci iz stava 1. ovog člana smiju sadržavati poređenje investicijskih usluga ili društava koja pružaju investicijske usluge, samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) poređenje je nepristrasno i objektivno;
- b) navedeni su izvori podataka korišteni za poređenje;
- c) navedene su ključne činjenice i pretpostavke korištene za usporedbu.

(4) Ako podaci iz stava 1. ovog člana sadrže pokazatelje prošlih prinosa finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili investicijske usluge, moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) pokazatelji prošlih prinosa ne smiju biti najistaknutiji element komunikacije prema klijentima;
- b) moraju biti navedeni odgovarajući i historijski podaci o prinosima, i to za prethodnih pet godina ili za cjelokupni vremenski period u kojem je finansijski instrument ponuđen, finansijski indeks postoji,

odnosno investicijska usluga dostupna, u slučaju da instrument, indeks ili usluga postoje kraće od pet godina, a podaci se mogu odnositi i na duži period, ali se u svim navedenim slučajevima podatak o prinosu mora zasnivati na cjelovitim dvanaestomjesečnim periodima;

c) jasno su naznačeni referentni periodi i izvor podataka;

d) sadrže istaknuto upozorenje da izraženi koji se odnose na prethodni period i prošli prinos nisu pouzdani pokazatelji budućih rezultata;

e) ako se podaci zasnivaju na izražanima denominiranim u stranoj valuti, ta valuta mora biti jasno iskazana zajedno sa upozorenjem da povrat zavisi i o promjenama valutnog kursa;

f) ako se podaci zasnivaju na bruto prinosu, mora biti objavljen uticaj provizija.

(5) Ako podaci iz stava 1. ovog člana sadrže simulirani prinos iz prošlog perioda, takvi se podaci moraju odnositi na određeni finansijski instrument ili finansijski indeks, te moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

a) simulirani prošli prinos mora biti utemeljen na stvarnom prošlom prinosu jednog ili više finansijskih instrumenata ili finansijskih indeksa koji su jednaki kao, ili iz kojih su izvedeni, finansijski instrumenti koji se prinos simulira;

b) u odnosu na stvarni prošli prinos iz tačke a) ovog stava moraju biti ispunjeni uslovi iz tačke a) do c), e) i f) stava 4. ovog člana;

c) podaci moraju sadržavati istaknuto upozorenje da iznosi i izraženi koji se odnose na simulirani prošli prinos nisu pouzdan pokazatelj budućeg prinosa.

(6) Ako podaci iz stava 1. ovog člana sadrže navode o budućem prinosu, moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

a) ne smiju se temeljiti niti pozivati na simulirani prošli prinos;

b) moraju biti zasnovani na opravdanim pretpostavkama, potkrijepljeni objektivnim činjenicama;

c) ako se radi o bruto prinosu, mora biti jasno iskazan uticaj provizija i drugih troškova;

d) moraju sadržavati istaknuto upozorenje da predviđanja nisu pouzdani pokazatelj budućeg prinosa.

Član 15.

(formiranje podataka)

Podaci iz člana 14. stava 1. ne smiju biti formirani na način da se naziv Komisije ili drugog nadležnog organa koristi na način koji sugerira da Komisija ili drugi nadležni organ daje saglasnost ili odobrava pojedinu uslugu koja se pruža.

Član 16.

(podaci u promociji)

Podaci koji se koriste u promotivnoj komunikaciji moraju biti usklađeni sa svim podacima koje društvo pruža klijentima tokom pružanja investicijskih usluga.

Član 17.

(početni podaci)

(1) Društvo je dužno u pisanom obliku ili na internet stranici, ako su za to ispunjeni uslovi propisani članom 11. ovog pravilnika, pravovremeno, prije zaključenja ugovora o pružanju investicijskih usluga ili prije nego što mu te usluge pruži, malom investitoru dati:

a) podatke o uslovima ugovora;

b) sve podatke o ugovoru i investicijske usluge koje su predmet ugovora.

(2) Društvo je dužno u pisanom obliku ili na internet stranici, ako su za to ispunjeni uslovi propisani članom 11. ovog pravilnika pravovremeno, prije nego što počne pružati investicijsku uslugu malom investitoru dati sve relevantne podatke iz ovog pravilnika.

lan 18.

(op i podaci)

(1) Društvo je dužno, kada je to primjenjivo, malom investitoru na na in propisan st. 1. i 2. lana 17. ovog pravilnika pružiti op e podatke o:

- a) firmi, sjedištu i adresi u sjedištu društva, kao i sve druge podatke koji omogu avaju efikasnu komunikaciju sa društvom;
- b) na inima komunikacije izme u društva i klijenta, uklju uju i i na ine davanja naloga;
- c) obimu i u estalosti izvještavanja klijenata o uslugama koje pruža.

(2) Op i podaci iz stava 1. ovog lana moraju sadržavati i:

- a) izjavu da društvo ima dozvolu za rad i spisak usluga za koje ima dozvolu, kao i naziv i adresu za kontakt Komisije;
- b) sažet opis koraka koje preduzima u svrhu zaštite imovine klijenata, uklju uju i sažete podatke o sistemu zaštite investitora kojem društvo pripada s obzirom na njegove aktivnosti, ako drži imovinu klijenta;
- c) sažet opis politike upravljanja sukobom interesa;
- d) detaljnu politiku upravljanja sukobom interesa ako mali investitor to zatraži.

(3) Kada društvo pruža uslugu upravljanja portfeljem, dužno je uspostaviti primjerenu metodu procjene i pore enja koje mora biti utemeljeno na ulaga kim ciljevima klijenta i vrstama finansijskih instrumenata uklju enih u portfelj klijenta, kako bi klijentu kojem se usluga pruža omogu ilo procjenu prinosa i efikasnosti društva.

(4) Kada društvo malom investitoru nudi uslugu upravljanja portfeljem, dužno mu je, kada je to primjenjivo osim podataka iz st. 1. do 3. ovog lana, dati i sljede e podatke:

- a) o vrstama finansijskih instrumenata koji mogu biti uklju eni u portfelj klijenta i vrste transakcija koje se mogu s njima izvršiti, uklju uju i sva ograni enja;
- b) o ciljevima upravljanja portfeljem, stepenu rizika koji proizlazi iz diskrecijske odluke o upravljanju portfeljem, kao i svim ograni enjima u vezi s navedenim diskrecijskim odlukama;
- c) o na inu i u estalosti vrednovanja finansijskih instrumenata u portfelju;
- d) o svakoj referentnoj veli ini s kojom e se prinos portfelja klijenta uspore ivati.

lan 19.

(podaci o svojstvu finansijskih instrumenata)

(1) Društvo je dužno malom investitoru dati, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, op i prikaz svojstava finansijskih instrumenata i rizika povezanih sa finansijskim instrumentima.

(2) Op im prikazom iz stava 1. ovog lana moraju biti pojašnjena specifi na svojstva finansijskih instrumenata, kao i rizici povezani sa svakim od njih i to na dovoljno detaljan na in koji klijentu kojem je upu en omogu ava donošenje informirane odluke o ulaganju.

(3) Op i prikaz iz st. 1. i 2. ovog lana treba sadržavati sljede e elemente, ovisno o pojedinoj vrsti finansijskog instrumenta:

- a) rizike povezane s odre enom vrstom finansijskog instrumenta, uklju uju i rizik gubitka cijele investicije;
- b) volatilnost cijene takvog instrumenta kao i svako ograni enje na postoje im tržištima za takve instrumente;
- c) podatak može li investitor, kao rezultat transakcija odre enim finansijskim instrumentima, pored troškova sticanja takvog instrumenta, preuzeti finansijske i druge obaveze;
- d) naglašen svaki uslov koji proizlazi iz zajma po osnovu kojeg su instrumenti ste eni ili sli ne obaveze koje bi bile primjenjive na odre enu vrstu finansijskih instrumenata.

(4) Ako društvo daje malom investitoru podatke o finansijskim instrumentima koji su predmet ponude javnosti koja je u toku i za koje je izdat prospekt, dužno ga je upoznati sa na inom dostupnosti prospekta.

(5) Kada je izgledno da e rizik koji se odnosi na odre eni finansijski instrument koji sadrži dva ili više razli itih finansijskih instrumenata ili usluga biti ve i od rizika vezanih uz svaki pojedini instrument/uslugu od koje se sastoji, društvo je dužno navesti odgovaraju i opis svakog pojedinog instrumenta/usluge od kojih se taj instrument sastoji i objasniti na in na koji njihov me usobni uticaj pove ava rizik koji se odnosi na finansijski instrument.

(6) U slu aju finansijskog instrumenta koji uklju uje jamstvo tre e strane, podaci o jamstvu moraju sadržavati dovoljno pojedinosti o jamcu i jamstvu iz kojih se može donijeti konkretna procjena uslova jamstva.

lan 20.

(podaci o cijenama i izdacima)

Društvo je dužno, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, malom investitoru dati sljede e podatke o cijenama i izdacima:

- a) ukupnu cijenu koju je dužan platiti u vezi finansijskog instrumenta ili investicijske usluge, uklju uju i sve povezane izdatke poput provizije i troškova, kao i sva davanja koja se pla aju putem društva, ili ako se ta na cijena ne može utvrditi, osnovu za izra un ukupne cijene, tako da je klijent može provjeriti, s tim da provizija društva mora uvijek biti posebno nazna ena.
- b) napomenu da postoji mogućnost pla anja drugih troškova transakcije ili investicijske usluge, a koji se ne pla aju društvu niti putem društva;
- c) na in pla anja.

Odjeljak E. Procjena primjerenosti i prikladnosti

lan 21.

(investicijsko savjetovanje i upravljanje portfeljem)

(1) Prilikom pružanja usluga investicijskog savjetovanja ili upravljanja portfeljem, društvo je dužno, uzimaju i u obzir prirodu i obim usluge, prikupiti podatke o investicijskim ciljevima klijenta, njegovoj finansijskoj situaciji te znanju i iskustvu na podru ju investiranja.

(2) Podaci o investicijskim ciljevima klijenta moraju, kada je to primjereno, obuhvatiti podatke o željenoj dužini trajanja ulaganja, spremnosti na preuzimanje rizika, profil rizi nosti klijenta i svrhu ulaganja.

(3) Podaci o finansijskoj situaciji klijenta ili potencijalnog klijenta moraju, kada je to primjereno, obuhvatiti podatke o izvoru i visini redovnog prihoda i njegovoj imovini, uklju uju i podatke o likvidnim sredstvima, ulaganjima, nekretninama i redovnim finansijskim obavezama.

(4) Podaci o znanju i iskustvu klijenta za razumijevanje rizika povezanih s uslugom koja mu se pruža moraju obuhvatati sljede e:

- a) vrstu usluga, transakcija i transakcijskih instrumenata s kojima je klijent upoznat;
- b) prirodu, obim i u estalost transakcija klijenta s finansijskim instrumentima i period u kojem su one izvršene;
- c) zvanje i zanimanje klijenta.

(5) Koriste i podatke prikupljene na osnovu st. 1. do 4. ovog lana društvo je dužno osigurati da je transakcija koja se predlaže u sklopu pružanja usluge investicijskog savjetovanja ili transakcija koja treba biti izvršena kao dio usluge upravljanja portfeljem primjerena za klijenta.

(6) Procjena iz stava 5. ovog lana mora obuhvatati sljede e kriterije:

- a) uskla enost transakcije sa investicijskim ciljevima klijenta;

- b) mogućnost klijenta da podnese rizike ulaganja koji proizlaze iz transakcija;
- c) znanje i iskustvo klijenta dovoljno za razumijevanje rizika povezanih sa uslugom koja mu se pruža.
- (7) Kada se usluga investicijskog savjetovanja pruža profesionalnom investitoru pretpostavlja se da u smislu tačke b) stava 6. ovog člana klijent može, u skladu sa investicijskim ciljevima, finansijski podnijeti sve povezane rizike ulaganja.
- (8) Kada se usluge iz stava 1. ovog člana pružaju profesionalnom investitoru, pretpostavlja se da u smislu tačke c) stava 6. ovog člana klijent ima potrebno znanje i iskustvo za razumijevanje rizika povezanih sa uslugom koja mu se pruža.
- (9) Ne prikupi li društvo podatke iz st. 1. do 4. ovog člana, potrebne za procjenu primjerenosti iz stava 5. ovog člana, ili na osnovu izvršene procjene primjerenosti ocijeni da određena usluga i/ili transakcija za klijenta nije primjerena, ne smije klijentu pružiti uslugu, o čemu se posebno upozoriti klijenta.

Član 22.

(druge usluge za klijenta)

- (1) Prilikom pružanja investicijskih usluga različitih od onih iz člana 21. ovog pravilnika, društvo je dužno napraviti procjenu prikladnosti investicijske usluge za klijenta.
- (2) Procjenu iz stava 1. ovog člana društvo radi na osnovu prikupljenih podataka o znanju i iskustvu klijenta potrebnih za razumijevanje rizika povezanih sa uslugom koja mu se pruža.
- (3) U svrhu procjene iz stava 1. ovog člana društvo je dužno prikupiti podatke o znanju i iskustvu klijenta na području investiranja, na način i u obimu kako je propisano članom 21. stav 4. ovog pravilnika.
- (4) Ako društvo na osnovu podataka iz stava 3. ovog člana procijeni da usluga nije prikladna za klijenta ili potencijalnog klijenta, društvo na zahtjev klijenta ili potencijalnog klijenta može pružiti investicijsku uslugu, ali ga je pritom dužno upozoriti na okolnost da investicijska usluga nije za njega prikladna.
- (5) Ako klijent društvu ne želi dati podatke iz stava 3. ovog člana, ili ako nije dao dovoljno podataka o svom znanju i iskustvu, društvo na zahtjev klijenta može pružiti investicijsku uslugu, ali ga je pritom dužno upozoriti da nije u mogućnosti utvrditi jesu li određene investicijske usluge za njega prikladne.

Član 23.

(dostavljanje informacija)

- (1) Prije početka i tokom pružanja usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem, društvo je dužno da od klijenta ili potencijalnog klijenta zahtijeva informacije na osnovu kojih bi moglo da im preporučiti i odgovarajuću transakciju ili finansijski instrument.
- (2) Informacije iz stava 1. ovog člana klijent, odnosno potencijalni klijent dostavlja u pisanom obliku i odnose se na:
- a) njihove investicijske ciljeve;
 - b) njihovo znanje i iskustvo na području investiranja u određene vrste finansijskih instrumenata ili usluga, odnosno znanje i iskustvo koji su potrebni za razumijevanje rizika povezanih sa transakcijom ili upravljenjem njihovim portfeljem;
 - c) njihovu finansijsku situaciju, odnosno sposobnost da podnesu rizike investiranja koji proizlaze iz transakcije koja je u skladu sa njihovim investicijskim ciljevima.
- (3) Društvo se može osloniti na informacije dobijene od klijenta ili potencijalnog klijenta, osim ukoliko ima saznanja ili bi moralo da ima saznanja da su informacije zastarjele, netačne ili nepotpune,
- (4) Ukoliko ne prikupi dovoljno informacija, društvo je dužno da pisanim putem upozori klijenta da ne može da mu pruži uslugu investicijskog savjetovanja ili upravljanje portfeljem.

(5) Za utvrđivanje investicijskih ciljeva klijenta ili potencijalnog klijenta, društvo može od njih tražiti informacije koje se odnose na:

- a) željeno trajanje ulaganja;
- b) spremnost na preuzimanje rizika;
- c) profil rizika za klijenta, odnosno potencijalnog klijenta;
- d) svrhu ulaganja.

(6) Društvo ne smije poticati klijenta ili potencijalnog klijenta na uskraćivanje podataka potrebnih za procjenu primjerenosti i prikladnosti.

(7) Društvo može podatke dobijene od klijenta smatrati vjerodostojnim, osim u slučaju kada mu je poznato ili bi mu trebalo biti poznato da su podaci o istoj zastarjeli, netačni ili nepotpuni.

(8) Društvo je dužno ustrojiti i primjenjivati primjerene procedure koje osiguravaju tačnost, potpunost i ažurnost prikupljenih podataka o klijentu.

Odjeljak F. Obavješćavanje klijenata

Član 24.

(izvršenje naloga)

(1) Društvo po izvršenju naloga za klijenta dužno je pisanim putem bez odgode pružiti klijentu bitne podatke koji se odnose na izvršenje naloga.

(2) Kada se radi o nalogu malog investitora društvo je dužno klijentu poslati pisanu obavijest o izvršenju naloga, što je prije moguće, a najkasnije prvog radnog dana po izvršenju.

(3) Osim podataka iz st. 1. i 2. ovog člana, društvo je dužno klijentu pružiti podatke o statusu njegovog naloga svaki put kad on to zatraži.

(4) Kada se nalog malog investitora odnosi na udjele ili dionice u subjektima za zajednička ulaganja koji se izvršavaju periodički, društvo će ili postupiti u skladu sa stavom 2. ovog člana ili će sve podatke iz stava 5. ovog člana koje se na te transakcije odnose klijentu pisanim putem dostaviti najmanje jednom u svakih 6 mjeseci.

(5) Obavijest o izvršenju naloga iz stava 2. ovog člana mora sadržavati sljedeće podatke:

- a) identifikacijsku oznaku društva;
 - b) ime i prezime/firma ili druga oznaka klijenta;
 - c) dan trgovanja;
 - d) vrijeme trgovanja;
 - e) vrsta naloga i oznaka mjesta trgovanja;
 - f) oznaku finansijskog instrumenta i oznaku kupovine ili prodaje;
 - g) prirodu naloga, kad je različit od naloga za kupovinu ili prodaju;
 - h) količinu, jedina na cijenu, ukupna cijena;
 - i) ukupni iznos zarunatih provizija i troškova, a na zahtjev klijenta specificirano po stavkama;
 - j) kada je druga ugovorna strana u transakciji klijenta samo društvo ili drugo lice iz grupe društava profesionalnih posrednika, ili drugi klijent društva, obavijest o tome, osim ako je nalog izvršen na trgovinskom sistemu koji omogućava anonimno trgovanje.
- (6) Kada se nalozi izvršavaju u više transakcija, društvo kao jedina nu cijenu može navesti cijenu svake pojedine izvršene transakcije ili prosječnu cijenu, a kada se navodi prosječna cijena, cijena svake pojedine izvršene transakcije navodi se na izričit zahtjev klijenta.
- (7) Kada se podaci iz stava 5. ovog člana daju uz standardizirane oznake, društvo mora uz njih dati i pojašnjenje svake oznake.
- (8) Odredbe ovog člana ne odnose se na obavješćavanje o usluzi upravljanja portfeljem.

Član 25.

(periodi ni izvještaji)

(1) Društvo koje pruža investicijsku uslugu upravljanja portfeljem dužno je pisanim putem klijentu dostavljati periodične izvještaje o aktivnostima upravljanja portfeljem za razdoblje unutar kojeg klijent traži izvještaj.

(2) Kada se usluga upravljanja portfeljem pruža malom investitoru, periodični izvještaj iz stava 1. ovog člana mora se klijentu dostaviti najmanje jednom u šest mjeseci, osim ako:

a) klijent zahtjeva da se periodični izvještaj dostavlja svaka tri mjeseca, o kojoj je mogućnosti društvo dužno obavijestiti klijenta, ili

b) kada se primjenjuju odredbe st. 5. do 7. ovog člana, periodični izvještaj se mora davati najmanje jednom u 12 mjeseci, ili

c) kada između društva i malog investitora postoji ugovor o pružanju usluge upravljanja portfeljem u kojem je ugovoren portfelj s finansijskom polugom, periodični izvještaj se mora davati najmanje jednom mjesečno.

(3) Kada se usluga upravljanja portfeljem pruža malom investitoru, periodični izvještaj iz stava 1. ovog člana sadrži sljedeće podatke:

a) firmu društva;

b) oznaku razdoblja malog investitora;

c) izvještaj o sadržaju i vrednovanju (procjeni) portfelja uključujući i pojedinosti svakog finansijskog instrumenta koji se drži za klijenta, njegovu tržišnu vrijednost, ili fer vrijednost ukoliko tržišna vrijednost nije dostupna, novotranje stanje na početku i kraju izvještajnog perioda i prinos portfelja tokom izvještajnog perioda;

d) ukupni iznos naknada i troškova nastalih tokom izvještajnog perioda, uz specifikaciju najmanje ukupne naknade upravljanja i ukupnih troškova izvršenja te ako je to primjereno, navod da li detaljna specifikacija biti dostupna na zahtjev;

e) poreznog prinosa portfelja tokom perioda na koji se izvještaj odnosi sa referentnom veličinom ugovorenom između društva i klijenta, ako je to ugovoreno;

f) ukupan iznos dividendi, kamata i ostalih uplata koje se odnose na portfelj klijenta, primljenih tokom izvještajnog perioda;

g) podaci o drugim korporativnim aktivnostima koje daju prava u vezi sa finansijskim instrumentima koji se drže u portfelju;

h) za svaku transakciju izvršenu tokom perioda, podatke na koje se odnosi član 24. stav 5. točka b) i c) kada je primjenjivo, osim ako klijent odabere da li podatke o izvršenim transakcijama primiti po pojedinoj izvršenoj transakciji, kada li se primjenjivati odredbe stava 6. ovog člana.

(4) Izuzetak od stava 2. točka b) ovog člana se ne može primjenjivati u slučaju transakcija s finansijskim instrumentima za koje je to zakonom određeno.

(5) Klijent može izabrati da mu društvo podatke o obavljanim transakcijama dostavlja po izvršenju svake pojedine transakcije u sklopu pružanja usluge upravljanja portfeljem. U tom slučaju, društvo je dužno klijentu odmah po obavljanoj transakciji, pisanim putem, dostaviti bitne podatke vezane uz tu transakciju.

(6) Kada mali investitor odabere način dostave iz stava 5. ovog člana, društvo je dužno takvom klijentu poslati potvrdu transakcije koja sadrži podatke iz člana 24. stav 5. ovog pravilnika ne kasnije od prvog radnog dana po izvršenju transakcije.

(7) Odredba stava 6. ovog člana ne primjenjuje se kada potvrda sadrži iste podatke kao i potvrda koju je trebate lice dužno bez odgode dostaviti malom investitoru.

član 26.

(izvještaj o stanju imovine)

(1) Društvo koje drži imovinu klijenta dužno je u pisanom obliku, najmanje jednom godišnje, svakom klijentu za kojeg drži finansijske instrumente ili nov ana sredstva poslati izvještaj o stanju imovine koju drži, osim ako se ti podaci dostavljaju u sklopu drugog periodičnog izvještaja.

(2) Izvještaj o imovini klijenta iz stava 1. ovog člana mora sadržavati sljedeće podatke:

- a) pojedinosti o svim finansijskim instrumentima ili nov anim sredstvima koje društvo drži za klijenta, na završetku perioda na koji se izvještaj odnosi;
- b) mjera/granica do koje su bilo koji finansijski instrument ili nov ana sredstva klijenta bili predmetom transakcija kojima se finansiraju vrijednosni papiri;
- c) razmjer svake koristi koja je pripala klijentu zbog sudjelovanja u transakcijama iz tačke b) ovog stava, kao i na osnovu čega je ta korist pripisana.

(3) Društvo koje drži finansijske instrumente i/ili nov ana sredstva, a koje obavlja uslugu upravljanja portfeljem za klijenta, može izvještaj o imovini klijenta iz stava 1. ovog člana uključiti u periodični izvještaj koji dostavlja tom klijentu na osnovu člana 25. stav 1. ovog pravilnika.

Odjeljak G. Postupanje sa nalogima

Član 27.

(politike izvršenja naloga)

(1) Društvo je dužno da ustanovi i sprovodi efikasne sisteme, a naročito politike, kojima se, prilikom izvršenja naloga klijenta, omogućava postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta, uzimajući u obzir cijene, troškove, brzinu, vjerovatnost izvršenja i namire, veličinu, vrstu te sve druge okolnosti relevantne za izvršenje naloga. Ako društvo izvršava nalog malog investitora, najpovoljniji mogući ishod se određuje s obzirom na ukupnu vrijednost koju čini cijena finansijskog instrumenta i troškovi povezani sa izvršenjem, a koji uključuju sve troškove koje snosi klijent i koji su direktno povezani sa izvršenjem naloga, uključujući i provizije mjesta izvršenja, provizije poravnanja i namire te sve ostale naknade koje se plaćaju trećim licima koja su uključena u izvršenje naloga.

(2) Politike izvršenja naloga moraju da sadrže:

- a) informacije o značajnim faktorima koji društvo pridaje faktorima relevantnim za izvršenje naloga, a u skladu sa kriterijima propisanim ovim pravilnikom, odnosno postupkom i načinom na koji društvo utvrđuje značaj tih faktora;
- b) informacije o različitim mjestima na kojima društvo izvršava naloge klijenata i faktorima koji utiču na izbor odgovarajućeg mjesta za izvršenje naloga i to za svaku vrstu i klasu finansijskog instrumenta;
- (c) upozorenje da svako posebno uputstvo klijenta, s obzirom na faktore koji su obuhvaćeni tim uputstvom, može onemogućiti društvu da, kada izvršava nalog tog klijenta, preduzme korake koje je propisalo u politici izvršavanja naloga u svrhu postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Član 28.

(dužnosti društva)

(1) Društvo je dužno da:

- a) prati efikasnost politika izvršavanja naloga kako bi na vrijeme identificiralo i otklonilo nedostatke;
- b) redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje da li se na mjestima izvršenja naloga, navedenim u politikama izvršenja naloga, postižu najbolji mogući efekti za klijente i da li je potrebno izvršiti izmjene u postojećim politikama;
- c) obavještava klijente o svim značajnim promjenama u vezi sa načinom ili politikama izvršenja naloga;
- d) klijentima, na njihov zahtjev, dokaže da je njihove naloge izvršilo u skladu sa politikama društva o izvršenju naloga.

(2) Društvo je dužno ishoditi prethodnu saglasnost svojih klijenata za politiku izvršavanja naloga.

Odjeljak H. Prelazne i završne odredbe

lan 29.

(donošenje i usklađivanje općih akata)

Društva su dužna uskladiti svoje opće akte i donijeti potrebne opće akte u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

lan 30.

(stupanje na snagu)

(1) Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi lan 28. Pravilnika o posredovanju u poslovima s vrijednosnim papirima (Službene novine Federacije BiH“, broj 34/09, 1/10, 31/10, 7/11, 53/13 i 27/14)

(2) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“

Broj: 01-02-2003/15

Sarajevo, 31. jula 2015. godine.

Predsjednik

Komisije za vrijednosne papire
Federacije Bosne i Hercegovine

mr. Hasan Delam